

11επ. 308α

ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΜΕΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ,
Εκιδόμενον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ.

Συντασσόμενον δὲ ἐπὶ διαφόρων ἀξιωματικῶν καὶ διευθυνόμενον
παρὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Ἡεροβολικοῦ Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ,
Εἰσηγητοῦ τοῦ Ποροβολικοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις » « Ὁρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
» δεῦσθαι κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ » ἔδον ἀμαρτωλῶν ἀφαντεῖ. »
» τῷ εὐεργετεῖν. » (Πυθαγόρας.) (Ψαλ. 143. §. 9.)

ΕΤΟΣ Β΄

(ΑΠΡΙΛΙΟΣ)

ΤΕΥΧΟΣ Α΄

Σ. ΔΑΜΠΡΑΚΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ.

1858.

ΣΟΧΑΜΟΠΑ

Πρὸς τοὺς κυρίους συνδρομητὰς τοῦ Ἀπομάχου.

Ἐπειδὴ ἤδη ἔληξε τὸ Α΄ ἔτος τοῦ Ἀπομάχου καὶ ἐτοιμάσθησαν οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ, οἵτινες ὑπεβλήθησαν πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Λογιστήριον, κρίνομεν χρέος μας νὰ γνωστοποιήσωμεν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητὰς ἡμῶν, ὅτι τὸ καθαρὸν κέρδος, τὸ προσελθὸν ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ἀπομάχου καὶ μένον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἀναβαίνει εἰς δρ. 6,405 συμπεριλαμβανομένων τῶν πρὸ πολλοῦ κατατεθεισῶν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο 2,000.

Τὰ ἐξόδα τῆς συντηρήσεως τοῦ Ἀπομάχου, προσδιορισθέντα ὑπὸ τριῶν ἀνωτέρων τοῦ Στρατοῦ ἀξιώματικῶν δυνάμει διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου, δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσόν, τὸ ὁποῖον, ἐπαναλέγομεν, εἶναι κέρδος καθαρὸν, πλησιάζον τὰ τακτικὰ τοῦ ταμείου τούτου εἰσοδήματα.

Τὸ ἀνωτέρω ποσόν θέλει κατατεθῆ, καθόσον εἰσπράττεται, ἀμέσως εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἢ δὲ εἰσπραξίς, εἰ καὶ παρουσιάζει μικρὰ δυσκολίας, ἐνεργεῖται μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης δραστηριότητος.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 1 Μαΐου 1857.

Ὁ ἐκδότης Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

Ἰπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἐπιστητὴς παρὰ τῷ Ἰπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

Α Π Ο Μ Α Χ Ο Σ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις
» δέδοται κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ τὸ
» εὐεργετεῖν. » (Πυθαγόρας.)

« Ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται καὶ
» ὀδὸν ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. »
(Ψαλ. 143 §. 9.)

ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΑΘΗΝΗΣΙ, τῆ 30 Ἀπριλίου 1858. Ἀριθ. 13.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

ὑπὸ ΒΑΣΙΛΕΥΣ Ι. ΒΑΤΙΝΟΥ,
ὑπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς στατιστικῆς τῆς Ῥωσσιακῆς αὐτοκρατορίας.

Ἑκτασις.

Ἡ ἕκτασις τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀπαρτίζουσι τὴν Ῥωσσιακὴν ἐπι-
κράτειαν, ἐστὶν ἀπέραντος, συγκειμένη ἐξ 1,113,000,000, τετρα-
γωνικῶν λευγῶν, ἤτοι 1[10 τῆς ὅλης γῆνιου σφαίρας, καὶ ἀποτελεῖ
τριακοντάκις καὶ τρεῖς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας
ἢ τεσσαρακοντάκις τὴν ἕκτασιν τῆς Γαλλίας.

Τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας τὸ 1[4 ἀποτελεῖ τὰς ἐν Εὐρώπῃ κτή-
σεις, παρ' ὀλίγον δὲ τὰ 3[4 τῆς ἐν Ἀσίᾳ, τὸ δὲ 1[25 τὰς ἐν Ἀμερικῇ.

Ἡ Ῥωσσιακὴ ἐπικράτεια διαιρεῖται εἰς 54 πολιτικὰ κυβερνεῖς, ἀπο-
τελεῖ δὲ στρατιωτικὰ μόνον εἴκοσιν, οὕτω πολλὰ πολιτικὰ πληροῦσιν
ἐν στρατιωτικῶν.

Ὅρια.

Τὰ Ῥωσσιακὰ ὅρια ἔχουσιν ἕκτασιν 4,500 λευγῶν, ὧν αἱ μὲν
3,100 εἰσὶν ἀκταί, αἱ δὲ 1,400 ξηρά. Τῶν τελευταίων τὰ πλεῖ-
στα γειτονεῖουσι πρὸς βαρβάρους, ἐφ' ὧ καὶ ὑποχρεοῦται ἡ Ῥωσσία
ἵνα τηρῇ διαρκῶς ἐκεῖ μερίδα στρατοῦ.

Πληθυσμός.

Ὁ πληθυσμὸς ἐγγύζει εἰς 64,000,000, ὧν 57,700,000 εἰσὶν

ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσίᾳ, 6,700,000 ἐν τῇ Ἀσιατικῇ, καὶ 60,000 συγκροτοῦσι τὸν Ῥωσικὸν πληθυσμὸν τῶν ἀμερικανικῶν κτήσεων.

Οἰκονομικά.

Τὰ εἰσοδήματα τῆς κυβερνήσεως ἀναβαίνουνσι μέχρι τῶν 500,000,000 φράγκων, τὰ δ' ἐξ ἑοδα παραπλήσια τούτων τυγχάνουσιν ὄντα τὸ δημόσιον χρέος οὐκ ἔστι μείζον τῶν 4,600,000,000 φράγκων.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου δαπανᾷ περὶ τὰ 150,000,000 φρ. τὸ σχετικῶς μικρὸν τοῦτο ποσὸν πηγάζει ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ῥωσία οὐδὲν δαπανᾷ πρὸς διατήρησιν μερίδος τινὸς τοῦ στρατοῦ αὐτῆς· τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ ἀπικημένοι Κοζάκοι, ὧν ὅτε ὄπλισμός καὶ ἡ ἀποσκευὴ εἰσὶν εἰς ἴδιον αὐτοῖς βᾶρος, χρέος ἐχούσης τῆς κυβερνήσεως ἵνα μόνον ἐν ὄρα πολέμου παρέχῃ αὐτοῖς τὴν τροφήν, οὐχ ἥττον ὅμως ἀληθές ἐστίν ὅτι αἱ ἀποικίαι αὐταὶ οὐδὲν χρηματικὸν κέρδος παρέχουσι τῇ κυβερνήσει· καθ' ὅσον οἱ Κοζάκοι μεταχειρίζονται εἰσοδήματα αὐτῶν πρὸς συντήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τῶν χρεωιδῶν αὐτοῖς.

Δημοσία δύναμις.

Ἡ δημοσία δύναμις τῆς Ῥωσίας συνίσταται ἐκ τοῦ μονίμου στρατοῦ, οὗτινος ἡ στρατολογία γίνεται διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς κλήσεως ἐφ' ὅλον τὸ κράτος, ἐξαιρουμένων τῶν χωρῶν ὧν οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἀνίκανοι πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ Λάπνες καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐρήμοις ζῶντες.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς στρατολογίας ἐστὶ διηρημένη ἡ Ῥωσία εἰς δύο χώρας, εἰς Βόρειον καὶ Νότιον· ὧν ἐκάστη ἐναλλάξ χορηγεῖ τοῦ ἔτους τοὺς νεοσυλλέκτους. Ἡ συνήθης ἀναλογία τῶν κληρουμένων νέων ἐστὶ πρὸς τοὺς κατοίκους 5 τοῖς χιλίοις. Ἐντεῦθεν ὁρᾷ τις τὸ δυνατὸν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νεοσυλλέκτων, καθ' ὅτι δυνατὸν ἵνα ληφθῶσι νέοι 40 τοῖς χιλίοις ἐν ὄρα χρείας, ἢ καὶ ἐνεργηθῇ ἡ στρατολογία ταυτοχρόνως ἐφ' ὅλης τῆς ἐπικρατείας.

Γνωστὸν τυγχάνει ἡμῖν ὅτι αἱ Ῥωσικαὶ χῶραι δυνατὸν ἵνα δικαρευθῶσι, καὶ αἱ μὲν εἰσὶν αἱ ἐλευθεραὶ αἱ δὲ τοῦ Στέμματος ἢ δοῦλαι. Αἱ ἐν ταῖς χώραις ταύταις γινόμεναι στρατολογίαι κατὰ διάφορον τρόπον ἐνεργοῦνται.

Καὶ ἐν μὲν ταῖς ἐλευθεραῖς ὑπάρχει Συμβούλιον διαρκές, προσκαλοῦν εἰς κλήρωσιν τὴν νεολαίαν ἀπασαν ἡλικίης 18—20 ἐτῶν, ἐν

αἱ κατὰ τὸν λαχόντα ἀριθμὸν λαμβάνονται· οἱ ἀναλογοῦντες ἀνὰ πάντα δῆμον· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ὑπάρχουσι διωρισμένοι· Διευθύνται, ἔχοντες δικαίωμα καὶ ἰσχὺν ἵνα ἐκλέγῃσι παρὰ τοῖς δούλοις (serfs) τοὺς καλοὺς κατὰ θέλησιν· καὶ ὅμως οὐδαμοῦ σχεδὸν τίθεται τὸ ἀπόλυτον τοῦτο ἐν χρήσει, ἀντὶ δὲ τούτου συγκροτοῦνται καὶ ἐκεῖ συμβούλια εὐγενῶν, οἵτινες ὀρίζουσι τοὺς νέους νεοσυλλέκτους. Οὕτω καταρθοῦσιν οἱ εὐγενεῖς καὶ κύριοι ἵνα ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ἀρχήστων αὐτοῖς δούλων, οἵτινες ἀνήκοντες εἰς τὰς γαίαις μόνον μετ' αὐτῶν δύνανται ἵνα πωληθῶσιν.

Ἡ θητεία, οὕσα ἄλλοτε ἐτῶν 25, ἡλαττώθη πρότινος εἰς 20 μόνον ἐτῶν διάρκειαν. Τούτων ὁ στρατιώτης τὰ 12—15 διέρχεται ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ, τὰ δὲ λοιπὰ 8 ἢ 5 εἰς τὰς ἐφεδρείαις (Depots) τοιαῦται ὑπάρχουσι καθ' ὅπλον δι' ὅλον τὸν στρατὸν, συγκροτούμεναι δὲ ὑπὸ ὑπηρετησάντων, ὡς εἶπομεν, χρησιμεύουσιν διὰ τὴν γυμνασίαν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν νεοσυλλέκτων.

Οἱ δούλοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας αὐτῆς θεωροῦνται ἐλεύθεροι καὶ αὐτεξούσιοι, παρατηρητέον ὅμως, ὅτι σπανίως δύνανται ἵνα ὠφεληθῶσι ἀπὸ τοῦ δικαίωματος τούτου, διελθόντες ἤδη τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς αὐτῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα· διὸ καὶ προτιμῶσιν τῆς ἐλευθερίας τὸ μένειν διαρκῶς ἐν ταῖς ἐφεδρείαις τῶν ὅπλων καὶ σωμάτων αὐτῶν.

Προαγωγή.

Οἱ βαθμοὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν δίδονται τοῖς καλοῖς καὶ ἀνδρείοις στρατιώταις.

Ὁ πρῶτος βαθμὸς ἀξιωματικοῦ ἐστίν ὁ τοῦ δοκιμοῦ (enseigne) διδόμενος τοῖς μαθηταῖς τῶν σχολῶν τῶν Καδῆτων, τῶν σχολῶν τῶν εὐγενῶν καὶ τοῖς στρατιώταις τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

Ἀπαντες οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἰσι δικαίωμα τῆς αυτοκρατορικῆς κλήσεως, παρατηρητέον δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ δοκιμοῦ μέχρι τοῦ ἀντισυνταγματάρχου διατηρεῖται καθ' ἕξιν ἡ ἀρχιαιότης.

Ὄργανισμός καὶ λεπτομέρειαι τοῦ μονίμου στρατοῦ.

Γενικὸν Ἐπιτελεῖον.

Τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον συγκροτεῖται ὑπὸ τῶν βαθμῶν στρατάρχου, στρατηγοῦ, εἰσὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι στρατηγοὶ τοῦ Πυροβολικοῦ, τοῦ Ἰππικοῦ, τοῦ Πεζικοῦ, δικαιοῦμενοι τῆς διοικήσεως στρατοῦ ἢ σώματος

στρατοῦ· *Ἀντιστρατήγου* πρὸς διοίκησιν σώματος στρατοῦ, ἢ *Μεραρχίας*, *ὑποστρατήγου* πρὸς διοίκησιν ταξιαρχίας, *ἵππαρχίας*.
Τὸ ὅλον τῶν βαθμοφόρων τούτων ὑπερβαίνει τοὺς 270.

Σῶμα τῶν ἐπιτελῶν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν εἰσὶ κεκλημένοι, ἵνα, ὡς καὶ ἀπανταχοῦ, ἐργάζονται ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων, ἀναγκαίων τῷ στρατῷ, ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐν πολέμῳ τυγχάνοντι.

Οἱ αὐτοὶ ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ γενικοῦ χάρτου τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ τῶν στατιστικῶν ὑπομνημάτων τῶν ξένων ἐπικρατειῶν. Δὲν παρέχουσιν ὅμως ὑπασπιστὰς εἰς τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐπιτελῶν ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα τοῦ θεωρεῖσθαι καθ' ἓνα βαθμὸν ἀνώτεροι ἐκείνου οὕτινος φέρουσι τὸν τίτλον, τοῖς ἀπαιτεῖται δὲ ἐκπαίδευσις ἐκτενεστέρα ἢ τοῖς ἀξιωματικοῖς τῶν ἄλλων σωμάτων.

Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν ὑπάρχει ἰδίως εἰς τοῦτο προσκεκολλημένον ἴδιον σῶμα, τὸ τῶν *ὀδηγῶν*, ὧν οἱ ὑπαξιωματικοὶ εἰσὶ γεγυμνασμένοι ἐφ' ὅλων τῶν γραφικῶν ἔργων τοῦ ἀξιωματικοῦ, εἰς οὕτινος τὸν βαθμὸν καὶ κρινόμενοι ἀξιοὶ προβιβάζονται.

Στρατός.

Ὁ ῥωσικὸς στρατὸς διακρίνεται εἰς δύο κεχωρισμένα μέρη, ἥτοι τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουρὰν καὶ τὸν στρατὸν τῆς γραμμῆς. Ἡ αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ, κατέχουσα καὶ θέσιν ἐφεδρείας στρατοῦ (*Reserve*), στρατολογεῖ παρὰ τοῖς ὑπηρετήσασιν, συγκροτεῖται δὲ ἐφ' ἀπάντων τῶν στοιχείων στρατοῦ.

Αὐτοκρατορικὴ Φρουρά.

Πεζικὸν τῆς Φρουρᾶς.

Τὸ πεζικὸν τῆς φρουρᾶς περιλαμβάνει,

α.) 12 *Συντάγματα*, ὧν τὰ τέσσαρα συγκροτοῦνται ὑπὸ ἀρχαίων φρουρῶν. Ἐκαστὸν δὲ σύνταγμα συνίσταται ἐκ τριῶν ταγμάτων ἐνεργῶν καὶ ἐνὸς τετάρτου ἐφεδρῶν (*en dépôt*), τὸ δὲ τάγμα ἐκ τεσσάρων λόγων.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν συνταγμάτων τῆς φρουρᾶς, οἱ μὲν, ἀποτε-

λοῦντες μέρος εἰς τὰ τέσσαρα τῶν ἀρχαίων φρουρῶν, θεωροῦνται κατὰ δύο βαθμοὺς ἀνώτεροι τοῦ βαθμοῦ οὕτινος φέρουσι τὸν τίτλον, οἱ δὲ ἀνήκοντες εἰς τὰ ἕτερα θεωροῦνται ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ των καθ' ἓνα μόνον βαθμὸν ἀνώτεροι.

Ἐπιτελεῖον Συντάγματος.

1. *Συνταγματάρχης.*

4. *Ἀντισυνταγματάρχης ἢ Ταγματάρχης.*

4. *Ἵπασπιστὴς συντάγματος.*

4. *Ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ.*

4. *Εἰσηγητής.*

4. *Ἐπιχειροῦργος.*

2. *Ἱερεῖς.*

4. *Καταλυματίας. (1)*

Ἀριθμὸς τις μουσικῶν.

Ἐπιτελεῖον Τάγματος.

4. *Ἀντισυνταγματάρχης ἢ Ταγματάρχης.*

4. *Ἵπασπιστὴς τάγματος.*

4. *Χειροῦργος.*

4. *Ἀρχιτυμπανιστής.*

4. *Ἀρχισαλπιστής.*

Προσωπικὸν λόχου.

4. *Λοχαγός.*

4. *Ἵπολοχαγός.*

3. *Ἀνθυπολοχαγός.*

4. *Δόκιμος.*

4. *Ἐπιλοχίας.*

4. *Λοχίας ἐπὶ τοῦ ὀπλισμοῦ.*

4. *Λοχία.*

4. *Δεκανεῖς.*

4. *Σαλπισταί.*

(1) Σημ. οὗτος ἔχει τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπὶ τῶν καταλυμάτων καὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀμαξῶν τοῦ συντάγματος.

- 2. Αὐληταί.
- 200. Στρατιῶται.
- β.) ἔξω τῶν 12 συνταγμάτων ὑπάρχουσι,
- 1. Τάγμα κυνηγῶν Φινῶν.
- 1. Σύνταγμα (Καραβινοφόρων) ἐκπαιδεύσεως ἐκ δύο ταγμάτων.
- 1. Σύνταγμα πρότυπον, ἐκ δύο ὡσαύτως ταγμάτων ἐν αὐτῷ καταταττόμενοι οἱ παῖδες στρατοῦ ἐκπαιδεύονται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐξέρχονται ὑπαξιωματικοί.

Ἴππικὸν τῆς Φρουρᾶς.

Τὸ ἵππικὸν τῆς φρουρᾶς συγκροτεῖται ἐκ δώδεκα συνταγμάτων ἀνὰ ἕξ ἐνεργοῦς Ἴλας, ὧν ἕκαστον ἔχει καὶ ἑτέραν μίαν εἰς ἐφεδρείαν τῶν συνταγμάτων τούτων τέσσαρα φέρουσι θώρακα, ἦτοι εἰσὶ τοῦ βαρέος ἵππικοῦ, καὶ ἀποκαλοῦνται,

Τὸ μὲν, σύνταγμα τῆς ἐφίππου φρουρᾶς,	
τὸ δὲ » τῆς αὐτοκρατορίσσης,	
τὸ δὲ » τοῦ αὐτοκράτορος,	
τὸ δὲ » τοῦ διαδόχου.	

Τῶν δὲ λοιπῶν τέσσαρα εἰσὶ τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικοῦ, ὧν δύο μὲν εἰσὶ τῶν Οὐλάνων, δύο δὲ τῶν Οὐσσάρων, προσθετικὰ δὲ καὶ δύο τῶν κυνηγῶν, δύο τῶν Κοζάκων τῆς φρουρᾶς.

Ἐπιτελεῖον Συντάγματος.

- 1. Συνταγματάρχης.
- 1. Ἀντισυνταγματάρχης.
- 3. Ταγματάρχαι.
- 1. Ὑπασπιστὴς συντάγματος.
- 1. Ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ.
- 1. Ἐπιχειροῦργος.
- 3. Βοηθοὶ χειροῦργοι.
- 1. Εἰσηγητής.
- 1. Προγυμναστής.
- 1. Ἱερεὺς.
- 1. Ἀρχισαλπιστής.

Προσωπικὸν Ἴλης.

- 1. Λοχαγὸς 1ης τάξεως.

- 1. Λοχαγὸς 2ης τάξεως.
- 2. Ἰπολοχαγοί.
- 3. Ἀνθυπολοχαγοί.
- 1. Ἐπιλοχίας.
- 4. Λοχίαι.
- 4. Δεκανεῖς.
- 3. Σαλπισταί.
- 460. Ἴππεις.
- Ἐξω τῶν ἄνω μνησθέντων Συνταγμάτων προσθετεῖται ἐν τῇ φρουρᾷ,
- 1. Ἴλη τῶν Κιρκασίων τῆς φρουρᾶς.
- 1. Ἴλη τῶν Κοζάκων τῶν περὶ τὰ Οὐράλια.

Πυροβολικὸν τῆς φρουρᾶς.

- 1. Ταξιαρχία (1) ἐφιππος ἐκ τριῶν ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν καὶ μιᾶς ἐφεδρου.
- 3. Ταξιαρχίαι πεζαὶ ἐκ τεσσάρων ἐνεργῶν καὶ μιᾶς ἐφεδρου κανονοστοιχιῶν.

Μηχανικὸν τῆς φρουρᾶς.

- 1 Τάγμα σκαπανέων ἐκ τεσσάρων λόχων, ὧν δύο εἰσὶν ὑπονομοποιοί.
- 2 Ἴλαι ἐφίππων γεφυροποιῶν διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν γεφυρῶν τοῦ στρατοῦ.
- 1 Ταξιαρχία τῶν ἐπὶ τῆς μεταφορᾶς ἦτοι ζευγητῶν. Εἰσὶν οὗτοι διηρημένοι εἰς λόχους ἑκατὸν ἀνδρῶν, ἔχοντες ἀνὰ 25-30 ἀμάξιας

Στρατὸς τῆς Γραμμῆς.

Πεζικόν.

Τὸ πεζικὸν τοῦ στρατοῦ τῆς γραμμῆς συνιστᾶται ὡς ἔπεται.

12 Συντάγματα τῶν ἐπιλέκτων ἀποτελοῦντα τὸ ἰδίως καλούμενον σῶμα τῶν ἐπιλέκτων, εἰσὶ δὲ ταῦτα ἐκ τριῶν ταγμάτων ἐνεργῶν καὶ ἐνὸς ἐφεδρου.

(1) Σημ. ἐν Ρωσσίᾳ καλεῖται Ταξιαρχία ἐν τῷ Πυροβολικῷ ἡ συγκροτήσις ἀριθμοῦ τινος κανονοστοιχιῶν.

27 Συντάγματα τῆς γραμμῆς ἐκ τεσσάρων ἐνεργῶν καὶ δύο ἐφεδρῶν ταγμάτων· οἱ ἄνδρες οἱ τὰ συντάγματα ταῦτα πληροῦντες διακρίνονται οἱ μὲν ἡμίσεις εἰς ὄπλοφόρους (fusiliers) οἱ δὲ ἕτεροι ἡμίσεις εἰς κυνηγοὺς (chasseurs) μὴ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένοι καὶ τὴν αὐτὴν ἐκπληροῦντες ὑπηρεσίαν.

150 τάγματα ἐν φρουρᾷ (bataillons en garnison) ἐν αὐτοῖς εἰσι δεκτοὶ οἱ ἡμιπόμαχοι, μὴ δυνάμενοι ἵνα ὑποστῶσι τοὺς ἐν ἐνεργῶ στρατῷ κόπους. Τῶν ταγμάτων τούτων τὰ πενήκοντα καλοῦνται κινήτᾳ, συγκροτούμενα ὑπὸ τῶν σχετικῶν νεωτέρων ἀνδρῶν, ἔχουσι δὲ τὴν φυλακὴν μερίδος τινὸς τῶν μεθoriῶν· τὰ ἕτερα τάγματα ἀποτελοῦσι φρουρὰν ἐν τοῖς φρουρίοις· οἱ λόχοι τῶν ταγμάτων τούτων εἰσὶν ἐξ 120—140 ἀνδρῶν.

Ἴππικόν.

8 Συντάγματα θωρακοφόρων ἐξ ἐνεργῶν ἰλῶν καὶ μιᾶς ἐφεδρου· 8 συντάγματα δραγόνων, μιᾶς ἐφεδρου καὶ δέκα ἐνεργῶν ἰλῶν. Τῶν δέκα τούτων ἐνεργῶν ἰλῶν αἱ ὀκτώ εἰσι τῶν κυρίως Δραγόνων, (διμάχων) αἱ δὲ ἕτεροι δύο τῶν Οὐλάνων (λογχοφόρων).

22 Συντάγματα Οὐλάνων, τούτων τὰ μὲν ὀκτώ συγκροτοῦνται ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ ἐξ ἐνεργῶν ἰλῶν. Τοῦτο δὲ διότι μετὰ τῶν ἄνω μνησθέντων θωρακοφόρων συμπορευόμενοι συγκροτοῦσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα· τὰ δ' ἕτερα συγκροτοῦνται κατὰ τὸ σύστημα τῶν ταγμάτων τῶν Δραγόνων, κατ' ἀντίστροφον ὅμως λόγον.

8 Συντάγματα Οὐσσάρων, μιᾶς ἐφεδρου καὶ ὀκτώ ἐνεργῶν ἰλῶν.

Πυροβολικόν.

Τὸ πυροβολικόν τοῦ στρατοῦ διακρίνεται εἰς Πυροβολικόν τοῦ πεδίου καὶ πυροβολικόν τῶν φρουριῶν.

α) Πυροβολικόν τοῦ Πεδίου.

14 Ταξιαρχίαι ἔφιπποι συνιστάμεναι ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ τριῶν ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν.

33 Ταξιαρχίαι πεζαὶ ἐκ μιᾶς ἐφεδρου καὶ τεσσάρων ἐνεργῶν κανονοστοιχιῶν.

Πρὸς ὑπηρετίην τοῦ ἐν φρουρίοις πυροβολικοῦ ὑπάρχουσι 16 ταξιαρχίαι ἐκ 4—6 λόχων ἐκάστη, ὧν λόχων ἡ δύναμις ἐστὶν ἑκατὸν ἀνδρῶν.

Ἐν Ρωσσίᾳ χρωῖνται, ἐπὶ τοῦ πεδίου, κανονίων μὲν τῆς ὀκτῆς τῶν 6 καὶ 12, ὀβουζοβόλων δὲ τῆς τῶν 10 καὶ 20. Ἀπὸ τούτων συγκροτοῦνται κανονοστοιχίαι,

α.) Ἐφιπποὶ ἐξ κανονίων τῶν 6, καὶ δύο ὀβουζοβόλων τῶν 10.

β.) Πεζαὶ ἐλαφραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν συγκροτούμεναι, ἐξ ὧν καὶ αἱ ἔφιπποι.

γ.) Θέσεως ἐξ κανονίων τῶν 12 καὶ δύο ὀβουζοβόλων τῶν 20. Ἡ ἐλαφρὰ κανονοστοιχία καὶ ἡ ἔφιππος ἔχουσι ἀνδρας 190, ἡ δὲ τῆς θέσεως ἀνδρας 200.

Ἡ ταξιαρχία τοῦ Πυροβολικοῦ διοικεῖται ὑπὸ συνταγματάρχου.

Μηχανικόν.

7 Τάγματα Σκαπανέων ἀνὰ τέσσαρας λόχους ἕκαστον, ἐκ τῶν λόχων δύο εἰσι σκαπανεῖς καὶ δύο ὑπονομοποιοί.

7 Τάγματα γεφυροποιῶν ἀνὰ τέσσαρας λόχους, ὧν οἱ δύο ὀδοποιοί, οἱ δὲ ἕτεροι δύο γεφυροποιοί.

3 Ἴλαι ἐρίππων γεφυροδοποιῶν.

Μεταφορά.

Πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕλικου τοῦ στρατοῦ εἰσιν ὀργανισμένοι 30 ταξιαρχίαι ζευγητῶν ἀνὰ τέσσαρας λόχους, ὧν ἕκαστος, δυνάμει ἑκατὸν ἀνδρῶν, σύρει μεθ' ἑαυτοῦ 25—30 ἀμάξας. Τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶ κατὰ λόχους διεσκορπισμένον παρὰ τοῖς διαφόροις σώμασιν.

Διαχείρησις.

Ἐκαστος κλάδος τῆς στρατιωτικῆς διαχειρήσεως ἔχει ἴδιον σῶμα ἀνδρῶν καὶ ἀξιωματικῶν, καίται δὲ ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιτήρησιν τοῦ στρατιωτικοῦ Φροντιστηρίου, οὗτινος βαθμοὶ εἰσιν ἐπιμελητῆς — κομμισάριος — βοηθός — ἅπαντες ἀξιωματικοί.

Χωροφυλακή.

Ἡ χωροφυλακή ἐστὶ συγκροτημένη ἐκ 40 ἰλῶν 200—260 ἀνδρῶν.

Ἀπόμαχοι.

Ἀποτελεῖ τὸ ὅλον αὐτῶν 200 λόχους ἀνὰ 80 ἀνδρας.

Κοζάκοι.

Ἡ Ῥωσσία, ἐξαιρουμένου τοῦ στρατοῦ τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς γραμμῆς, περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν, ἔχει πρὸς ἀποπλήρωσιν τοῦ στρατοῦ αὐτῆς καὶ στοιχεῖα ἕτερα, ἧτοι τοὺς Κοζάκους.

Οἱ Κοζάκοι εἰσὶν ἀπωκισμένοι, ὑποχρεοῦνται δὲ ἵνα προσφέρωσιν ἔτοιμον ἀριθμὸν τινα συνταγμάτων, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας αὐτῶν. Τὰ συντάγματα ταῦτα οὐδενὸς ἐξόδου εἰσὶ πρὸς τὴν κυβέρονσιν παραίτια, ἢ τῆς χορηγήσεως τροφῆς ἐν ὥρᾳ πολέμου· ἄλλως δὲ ὁ ἵππος, ἢ ἀποσκευή, ὁ ἐφοπλισμὸς εἰσὶ κτήμα τοῦ Κοζάκου ὅστις τὰ προμηθεύεται ἰδίοις ἀναλώμασιν. Οἱ Κοζάκοι, οὗς ὠνομάσαμεν εἰς τὴν φρουρὰν τὴν αὐτοκρατορικὴν, στρατολογοῦνται παρὰ υἱῶν εὐγενῶν.

Οἱ Κοζάκοι πολεμοῦντες ἐφ' ἵππου ὀλιγαρχοῦς καὶ τὰ μᾶλλον ἀντέχοντες εἰς τοὺς πόνους, ὅπως καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, προσφέρουσι μεγάλας ὑπηρεσίας ἐν τῇ Ῥωσσιᾷ στρατῷ πρὸ πάντων ὡς ἀνιχνευταί, οὐδόλως ὅμως εἰσὶ χρήσιμοι ἐν γραμμῇ.

Ὁ ὑπὸ τῶν Κοζάκων χορηγούμενος στρατὸς διοικεῖται ὑπὸ ἀρχιγῶν τῆς αὐτῆς φυλῆς.

Τὰ 150 συντάγματα, ἅτινα ἀπὸ τούτων συνιστῶνται, εἰσὶ τῶν ἐξ ἰλῶν, ὧν ἐκάστη φέρει ἀριθμὸν ἀνδρῶν 400. Προσφέρονται δὲ ὑπὸ τῶν Κοζάκων τῶν κατὰ διαφόρους χώρας τῆς Ῥωσσιῆς Ἐπικρατείας ὡς ἑπεται.

2 Συντάγματα ὑπὸ τῶν Κοζάκων τῶν κτημάτων τοῦ Στέμματος.

1 Σύνταγμα Κοζάκων τῶν περὶ τὴν Ἄζοφικὴν.

4 » » τῆς Χερσῶνος

54 » » τοῦ Βορῆα.

21 » » τοῦ Εὐξείνου.

12 » » τοῦ Καυκάσου.

3 » » τοῦ Ἀστραχάν.

20 » » τῆς Ῥιμβούρ.

12 » » τῶν Οὐραλίων.

3 » » τῆς Βασιλείας.

18 » » τῆς Σιβηρίας.

Οἱ Κοζάκοι φέρουσι τὴν λόγχην, ἐξαιρουμένων τῶν Κοζάκων τοῦ Καυκάσου οἵτινες προτιμῶσι τὴν κυρτὴν σπάθη.

Εἶπομεν ὅτι ἕκαστον σύνταγμα Κοζάκων συγκροτεῖται ὑπὸ ἐξ ἰλῶν· τούτων ἀνὰ δύο ἴλαι τηροῦνται ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ τετραετία, ἐνῶ αἱ ἕτεροι ἴλαι μένουσι παρὰ τὰς ἐστίας αὐτῶν ἐλεύθεροι ἵνα ἐργάζωνται τὴν γῆν ἢ ἐμπορεύωνται ἵππους καὶ ποίμνια. Ἐντεῦθεν

προκύπτει, ὅτι ὁ αὐτὸς Κοζάκος πολλάκις ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀπὸ τῶν 90,000 χιλ. Κοζάκων, οἵτινες συνιστῶσι τὴν δύναμιν τῶν 150 συνταγμάτων, μεγάλη μερὶς ὑποχρεοῦται ἵνα ἐν ὥρᾳ πολέμου φυλάττῃ τὰ μεθόρια· οὕτως ἡ Ῥωσσία οὐ δύναται ἵνα διαθέσῃ κατὰ τῆς Εὐρώπης ἢ 20—25,000 Κοζάκων, εἰς συντάγματα τριῶν ἰλῶν.

Ὑποδιαίρεσις τοῦ Ῥωσσικοῦ Στρατοῦ.

Τὸ ἔλρον τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ ἐστὶ ὀργανισμένον εἰς σώματα στρατοῦ, εἰσὶ δὲ ταῦτα,

Α. Σῶμα τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, συγκροτούμενον ὡς ἑπεται,

3 Μερραρχίαι τοῦ πεζικοῦ.

1 Μερραρχία τοῦ βαρέος ἵππικοῦ.

2 Μερραρχίαι τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικοῦ.

1 Τάγμα σκαπανέων.

1 Τάγμα γεφυροδοποιῶν.

4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ.

1 Ταξιαρχία τῶν πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕλικου, ἧτοι ζευγητῶν.

Β'. Σῶμα ἐπιλέκτων, ἧτοι,

3 Μερραρχίαι πεζικοῦ.

1 Μερραρχία ἐλαφροῦ ἵππικοῦ.

4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ, ὧν ἡ μία ἔφιππος.

Ἀποσπάσματα σκαπανέων, γεφυροποιῶν καὶ ζευγητῶν.

Γ'. Ἐξ σώματα στρατοῦ τῆς γραμμῆς, ὧν ἕκαστον συνιστᾶται ἐκ τῶν κάτωθι.

3 Μερραρχίαι πεζικοῦ (ἐκ 4 συνταγμάτων).

1 Μερραρχία ἐλαφροῦ ἵππικοῦ.

4 Ταξιαρχίαι πυροβολικοῦ, ὧν ἡ μία ἔφιππος.

Ἀποσπάσματα σκαπανέων, γεφυροποιῶν, καὶ ζευγητῶν.

Δ. Δύο σώματα τοῦ ἵππικοῦ τῆς ἐφεδρείας, ὧν ἕκαστον ἀριθμεῖ ἐν ἑαυτῷ,

8 Συντάγματα θωρακοφόρων.

8 Συντάγματα Ουλάνων.

2 Ταξιαρχίαι πυροβολικού έφιππου.

1 Ταξιαρχία ζευγητών.

1 Ίλη γεφυροποιών.

Ε'. Τὸ σῶμα τῶν Δραγόνων· ἦτοι.

2 Μερραρχίαι Δραγόνων.

2 Ταξιαρχίαι έφιππου πυροβολικού.

1 Ταξιαρχία ζευγητών.

1 Ίλη γεφυροδοποιών.

Τὰ πέντε ταῦτα τοῦ στρατοῦ σώματα εἰσὶ τὰ μόνα, ἅτινα ἐν ὄρα πολέμου δύναται ἵνα ἡ Ῥωσσία κινήσῃ κατὰ τῆς Εὐρώπης. Τὸ ὅλον αὐτῶν ἀριθμεῖ περὶ τὰς 450,000 ἀνδρῶν, ὧν τὰς 150,000 ὠφελεῖ ἵνα ἐγκαταλείψῃ πρὸς φυλακὴν τῆς Πολωνίας, ἐτοίμου ἀείποτε ὅπως ἀπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου ἐπιτύχῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς.

Σ'. Σῶμα τοῦ Καυκάσου.

2 Μερραρχίαι Πεζικοῦ.

35 Κινητὰ τάγματα τῶν ἐν φρουρᾷ (bataillons mobiles de garnison).

16 Κανονοστοιχίαι πεζοῦ πυροβολικού.

33 Συντάγματα Κοζάκων τοῦ Εὐξείνου καὶ Καυκάσου.

4 Σύνταγμα Δραγόνων.

Ζ'. Σῶμα τῶν Ριμβούρ.

Τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶν ἐπιφορτισμένον τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁρίων τῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τὴν Κασπίαν Θάλασσαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, συνιστᾶται δὲ ὡς ἑπεται·

1 Μερραρχία πεζικοῦ.

5 Κινητὰ τάγματα, τῶν ἐν φρουρᾷ.

5 Πεζαὶ Κανονοστοιχίαι.

30 Συντάγματα Κοζάκων.

Η'. Σῶμα τῆς Σιβηρίας.

Τοῦτο ἐπιφορτίζεται τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν μεθορίων τῶν πρὸς τὴν Κίην καὶ Ταρταρίαν, συγκροτεῖται δὲ, ἐκ

1 Μερραρχίας τοῦ πεζικοῦ.

5 Κινητῶν ταγμάτων τῶν ἐν φρουρᾷ.

1 Κανονοστοιχίας τοῦ πυροβολικού.

14 Συντάγματα Κοζάκων.

Θ'. Σῶμα τῶν Φουρῶν.

Χρᾶται τούτου ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις πρὸς φυλακὴν τῶν βορείων καὶ βορειοδυτικῶν ὁρίων αὐτῆς, ἐστὶ δὲ δύναμις αὐτοῦ.

1 Μερραρχία πεζικοῦ,

2 Κανονοστοιχίαι πυροβολικού, ἔνευ Κοζάκων ἢ ἐτέρου σώματος ἱππέων.

Τελευταῖαι παρατηρήσεις.

Τελευταῖον ρίπτοντες ὄμμα ἐπὶ τῶν ἀτελῶν γνώσεων, ἃς ἔχομεν ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς Ῥωσσίας, ὁρῶμεν τὸν στρατὸν αὐτῆς κατὰ μέσον ὅρον συνιστάμενον ἐκ

450,000 ἀνδρῶν στρατοῦ τῆς γραμμῆς.

120,000 ἀνδρῶν τῶν κινητῶν ταγμάτων.

130,000 ἀνδρῶν ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς ἐφεδρείαις τῶν διαφόρων σωμάτων.

700,000 ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων

130,000 τῶν μὴ κινητῶν, ἔχομεν

570,000 στρατοῦ κινητοῦ.

Τοῦ ἀριθμοῦ τούτου μόνων τῶν 300,000 δύναται ἡ Ῥωσσία ἵνα ποιήσῃ χρῆσιν ἐν ὄρα ἐκστρατείας ἐξω τῶν ὁρίων. Καὶ ὅμως ἡ Ῥωσσία, καίτοι μὴ παριστώσῃ δύναμιν ἐνοπλον ἀρκοῦσαν πρὸς φυλακὴν τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς, ἔχει μέγαν ὑπὲρ ἑαυτῆς σύμμαχον τὸ Κλίμα. Κάρολος ὁ δέκατος καὶ Ναπολέων ὁ πρῶτος ἀρκούντως ὠμολόγησαν ταῦτο, θλιβεροὶ τυχόντες μάρτυρες.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΟΛΟΣΣΙΑΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΑΙΩΝΟΣ.

Μετὰ φρασίς

Τοῦ λοχαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ

Γ. Σ. ΠΡΑΤΕΙΚΑ.

Περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἄρ. Λαυρέντιος, πλησίον τῆς πόλεως
Μοντρεάλ (ἄρκ. Ἀμερικῆ) ἐγειρομένης σωληνωτῆς γεφύρας,
Βικτωρία καλουμένης (ὀλικὸν μῆκος αὐτῆς 2,581 μέτρα.)

Ἡ γέφυρα αὕτη, ἥτις ἀπέχει ἥμισυ μίλιον πρὸς δυσμὰς τοῦ Μον-
τρεάλ, θέλει ἔχει 25 καμάρας σφηριζομένας ἐπὶ 24 ποδαρικῶν ἐκ λίθων
κατασκευαζομένων. Ἡ κεντρικὴ καμάρα θέλει ἔχει μῆκος 330 ποδῶν,
αἱ δὲ ἄλλαι 242 ποδῶν, ἕκαστον ποδαρικὸν θέλει ἔχει πᾶχος 15
ποδῶν πλὴν τῶν κεντρικῶν ἔχοντων πᾶχος 18 ποδῶν. Τὰ κατὰ
τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἦτοι τὰ δυτικὰ) πρόσωπα τῶν ποδαρι-
κῶν ἀπολήγουσι λίαν ὀξείως, ἐνῶ τὰ ἀνατολικὰ ἀπολήγουσιν εἰς ἐπι-
φάνειαν ὀμαλῶς κεκλιμένην· ὁ ποταμὸς ἔχει ταχύτητα 7 ἕως 10
μιλίων καθ' ὥραν· ἐδόθη ἡ μορφή αὕτη εἰς τὰ ποδαρικά διὰ τὰ
παρουσιάζουσιν ὅσον ὅσον τὰ ἐλάσσονα ἀντίστασιν εἰς τὰς ἐπιπλεούσας
στιβάδας τῶν πάγων, τὰς περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος καταφερομέ-
νας, αἵτινες ἀνυψοῦμεναι μέχρι 30, 40 καὶ 50 ποδῶν ἐπροξένησαν
πολλάκις μεγάλας ζημίας εἰς τὰ ἐξ ὀγκωδῶν λίθων κατασκευασμένα
ἔργα, τὰ παρὰ τὰς κρηπίδας (αιμασίας) τῆς πόλεως ἐκτεινόμενα.

Οἱ πρὸς κατασκευὴν τῶν ποδαρικῶν καὶ τῶν ἀκροστηριγμάτων
(culées) λίθοι εἶναι τιτανώδεις, χρώματος κυανοῦ βαθέος, τῶν
ὁποίων μέρος μὲν ἐξάγεται ἀπὸ λατομεῖον κείμενον ἐπὶ τῆς ὀτάδας
ἕως 18 μίλια ἄνω τοῦ Μοντρεάλ, μέρος δὲ ἀπὸ τὰς μεθορίουσ χώρας
τῆς ἐπικρατείας τοῦ Βερμόν (ἠνωμένα πολιτεία) ἕως 40 μίλια μα-
κρὰν τοῦ Μοντρεάλ. Τὰ πλησίον τῶν ἀκροστηριγμάτων ποδαρικά
θέλουσ ἔχει 6 χιλιάδας τόνους (κυβ. μέτρα) τοίχου ἕκαστον, ἐνῶ
τὰ τοῦ κέντρου θέλουσ ἔχει 8 χιλιάδας ἕκαστον.

Ἡ ὀλικὴ τοιχοποιία τῆς γεφύρας ὑπολογίζεται εἰς 3 ἑκατομμυ-
ρίων κυβικῶν πόδας, ἢ 222 χιλιάδ. τόνους (κυβ. μέτ.) λογιζομένου
τοῦ τόνου ἐκ 13 1/2 κυβ. ποδῶν.

Εἰς τὴν τοιχοποιίαν τῶν ποδαρικῶν μόλις εὑρίσκειται ὀγκόλιθος
κατώτερος τῶν 7 τόνων, ἐνῶ οἱ πλείστοι τούτων, οἱ πρὸς ἀντίστασιν
τῶν παγετῶν χρησιμοποιήσαντες, εἶναι ἐκ 10 τόνων. Συνδέονται δὲ μετα-
ξύ τῶν οἱ ὀγκόλιθοι οὗτοι οὐχὶ μόνον διὰ καλῶς κατασκευασμένου

κεραμιωτοῦ, ἀλλ' ἔτι καὶ πλείστον σιδηρῶν ἀγγίστρων εἰσπορευομένων
κατὰ δακτύλους τινὰς ἐντὸς ἐκάστου ὀγκόλιθου, καὶ τῶν ὁποίων τὰ
μεταξύ κενὰ πληροῦνται ἐκ χυτοῦ μολύβδου, ἀποτελοῦντος οὕτω τοῦ
ὄλου ἐν μόνον στερεὸν σῶμα.

Δεκατέσσαρα ἐκ τῶν ποδαρικῶν τούτων ἐπεραιώθησαν ἤδη ὀκτῶ
δὲ ἄλλα (ἐν οἷς καὶ τὰ δύο τοῦ κέντρου) θέλουσ περαιωθεῖ ἐντὸς τοῦ
ἄρξαμένου ἔτους καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος τοῦ
1859.

Ἡ ἀριστερὰ ἢ ἀρκτικὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ συνδέεται μὲ τὸ ἐπὶ
αὐτῆς ἀκροστήριγμα διὰ τοιχοποιίας στερεᾶς ἐκ 1400 ποδῶν τὸ
μῆκος ἀνθισταμένης κατὰ τοῦ ρεύματος· ἡ δὲ δεξιὰ ἢ μεσημβρινὴ
ὄχθη ἐκ τοιχοποιίας 700 ποδ. μόνον τὸ μῆκος.

Τὸ κατὰ τὸ θέρος ὕψος τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν τοῦ κεντρικοῦ σωλήνος, ἔσεται ἐξηκοντάπουν. Τὸ ὕψος
τούτο ἐλαττοῦται ἐκατέρωθεν μὲ κλίσιν ἴσην τῇ 1/130, ἢ 40 πόδ.
κατὰ μίλιον, εἰς τρόπον ὥστε ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἄκρῃ ἐκάστου τῶ-
ἀκροστηριγμάτων, ὁ σωλὴν θέλ' εἶσθαι 36 πόδ. ἄνω τῆς θερινῆς ἐπι-
φανείας τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ σωλήνες θέλουσ ἔχει 49 πόδ. ὕψος κατὰ τὰ ἄκρα· αἱ ἀναλο-
γαί των ὅμως προβαίνουσιν ἀνιῶσαι βαθμηδῶν, εἰς τρόπον ὥστε
πρὸς τὸ κέντρον θέλει ἔχει: 22 πόδ. 6 δακτύλους· ἕκαστος σωλὴν
πρέπει νὰ ἔχη 16 ποδ. πλάτος, δηλ. 9 πόδ. 6 δακτύλ. πλείστορον
τὸ σιδηροδρόμου ἔχοντος 5 πόδ. 6 δακτ. ὅπερ εἶναι τὸ κανονισμέ-
νον μέτρον διὰ τοὺς σιδηροδρόμους τοῦ Καναδά.

Τὸ ὀλικὸν βᾶρος τῶν σιδηρῶν σωλήνων ἔσεται ἐκ 40,400 τόνων·
ὁ ἐνόμων τὸ ἀρκτικὸν ἀκροστήριγμα μὲ τὸ πρῶτον ποδαρικὸν σωλὴν
εἶναι ἤδη ἐντελῶς περαιωμένος.

Διὰ τὴν κολοσσιαίαν ταύτην γέφυραν, ἥς τὸ μῆκος ἴσον μὲ 2581
μέτρα ἢ 8,406 πόδ. ἀπαιτεῖται δαπάνη ἐξ 1,250,000 λιρ. στερλ.
ἦτοι 31,150,000 φράγκων.

Διώρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμαῦ.

Ἡ κυβέρνησις τῶν ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς ἀρκ. Ἀμερικῆς ἀπε-
ράσισε νὰ πέμψῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Δαριέν ἐπιτροπὴν νὰ ἐξε-
λέγῃ τὰς πρὸ πολλοῦ γενομένης διὰ τὴν διώρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τού-
του ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, ἐπιλαμβανομένη νέων ἐργασιῶν, δι' ὧν
ἀποδειχθῇ τὸ δυνατόν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, ὅπερ δώσει
ὀικονομικὰς διόδους τῶν πλοίων εἰς τοὺς ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσθμοῦ ὀικονο-
μικὰς τὸν ἀτλαντικὸν καὶ τὸν εἰρηνικόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1459 ΕΤΟΣ.

*Ἐπιστολή τιμος τῶν ἐν αὐτῇ δυναστευόντων φράγκων
πρὸς τὸν σεβάσμιον Β. Ἰακώβον τῆς Μάρρχης.*

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Ἰπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλη τις ἐπαρχία καλουμένη χυδαῖσι Μορέας, ἔχουσα 800 μὲν μιλίων περιφέρειαν, γῆν δὲ παμφωρατάνη καὶ εὐθηνούσαν εἰς παντοειδῆ οὐ μόνον πρὸς τὴν χρείαν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν αὐτοῦ χρήσιμα, προϊόντα. Παράγει σίτον, οἶνον, θρέμματα, τυρὸν, ἔριον, βαμβάκιον, λίνον, μέταξαν, πρινοκόκιον καὶ κορινθιακὴν σταφίδα, ἅπαντα ταῦτα ἐν ἀφθονίᾳ. Ἄντι ἐνὸς δουκάτου ἀγοράζει τις σταφίδος δύο στατῆρας μεγάλους τῆς ἀγορᾶς 140 λίτρας ἔλκοντας· ἡ τιμὴ τοῦ οἴνου εἶναι εὐτελεστάτη. Ὀκτὼ πηχεῖς κριοὶ τιμῶνται ἀντι ἐνὸς δουκάτου. Ἡ βρώμη καὶ ἡ ἵπποφορβὴ εἶναι τόσον δαφιλαί, ὅσον πολυάριθμα εἰσι τὰ θρέμματα. Δύναται ἡ χώρα αὕτη νὰ θρέψῃ 50,000 ἵππων ἀνευ ὑπερτιμῆσεως τῆς ἵππονομῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος οἱ τοῦρκου εἰσβαλόντες μετὰ 24,000 ἵππέων, ἀναριθμητῶν πεζῶν καὶ ἄμαξῶν παμπόλλων, ἐτράφησαν ἐπὶ πέντε μῆνας πλουσιοπαρόχως, καὶ ὅμως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἡ τιμὴ τῶν προϊόντων ἔμενεν εὐτελεστάτη, τόσον μεγάλοι εἶναι οἱ πόροι αὐτῆς. Παρεμφέρι πρὸς νῆσον ὑπὸ τῆς θαλάσσης πανταχόθεν περικλυζομένη πλὴν στενοῦ τινος βραχίονος μετὰ τῆς στερεᾶς αὐτῆν συναπτοντος, τοῦ ὁποῦ φυλαττομένου ὅλη ἡ χώρα εὐρίσκεται εἰς ἀσφάλειαν. Ἐκτὸς τῶν πόλεων περιέχει 300 φρούρια τετειχισμένα, ὠχυρωμένα, καὶ καλῶς ἐφωδιασμένα, κτήνη ἀπειράριθμα, καὶ οἰκισμὸν μέγαν.

Τὸ ἀκόλουθον περὶ στρατοῦ ἄρθρον τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑ.λ.λ. Ἀρχαιολογίας, ὑπὸ τοῦ Ἀγγ.λου διδάκτορος Σμίτ· ἐλήφθη ἐκ τῆς ἀξιολόγου μεταφράσεως τοῦ κυρίου Δ. Παταζῆ.

ΣΤΡΑΤΟΣ.

Αἱ ἀρχαιόταται τῶν ὄσων κεκτήμεθα εἰδήσεων περὶ τῆς παρ' Ἑλλῆσι στρατιωτικῆς τέχνης εἰσὶν αἱ ἐν τοῖς ὀμηρικῶσι ποιήμασιν εὐρισκόμεναι. Ἡ ἀσταθὴς καὶ μὴ ἀσφαλὴς κατάστασις τῆς κοινότητος κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἑλλάδος ἐπήνεγκε πρῶταίτατα

ἤδη καὶ γενικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς περιποιήσεως τῆς τέχνης τῶν ὀπλων, ἅπερ ἔφερον συνήθως καὶ καθ' ἕξιν πρὸς ἄμυναν, καὶ ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἐπιθετικοῦ πολέμου σκοπὸς (Θουκ. Α. 6): τὰ ὀμηρικὰ μὲν τοι ποιήματα περιέχουσιν ἔκθεσιν μεμελετημένων πολεμικῶν ἐργασίων ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ αὐτῶν καταστάσει. Πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις πρὸ τοῦ ἐν τοῖς εἰρημένοις ποιήμασι περιγραφομένου χρόνου ἦσαν σχεδὸν οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐπιδρομαὶ ληστρικαὶ (βοηλασίαι Ἰ.λ., λ. 667). Συμμορία πολεμιστῶν, ἐνδεικνύουσαι διοργάνωσιν καὶ πειθαρχίαν ἥττονα τῆς ὑπαρχούσης ἐν τοῖς πρὸ τῆς Τροίας ἐστρατοπεδευμένοις ἑλληνικοῖς στρατοῖς, δὲν δύνανται σχεδὸν νὰ ὀνομασθῶσι στρατός. Ἡ διοργάνωσις, ἣν ἐκεῖ παρατηροῦμεν, τοιαύτη, οἷα ἦν, προῆλθεν οὐχὶ ἐκ μεμελετημένου καὶ διατετυπωμένου συστήματος, ἀλλὰ φυσικῶς ἐκ τῆς ἀτελοῦς καταστάσεως τῆς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ κοινωνίας. Πᾶς ἐλεύθερος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦν, ὡς εἰκόσ, στρατιώτης, ἀλλ' ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη πάντες οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου νὰ ἐκστρατεύσων ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἡγήτορος ἢ βασιλέως αὐτῶν, ἐκεῖνοι, οἵτινες ὄφειλον νὰ ἐκστρατεύσων μετ' αὐτοῦ, φαίνεται ὅτι ὠρίζοντο διὰ κλήρου. (Ἰλ. Κ. 418). Ἐπειδὴ αἱ σύμμαχοι πόλεις, ὅσαι ἱστοροῦνται μετασχοῦσαι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, συνεδέοντο σχεδὸν μόνον ἐκ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς κοινὸν σκοπὸν, οἱ διάφοροι στρατοὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἑκάστος ἀρχηγοῦ διοικούμενοι, οὐδόλως συνεδέοντο διὰ κοινῆς πειθαρχίας ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἐκάστον στρατιωτικὸν σῶμα ὑπακούει τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἀρχηγῷ, καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ εἰς τὴν μάχην, ἢ διαμένει ἀργὸν, κατὰ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ὑπακοή ὀρίζονται ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς σχετικῆς προσωπικῆς διακρίσεως τῶν ἀρχηγῶν μᾶλλον ἢ ὑπὸ νόμου στρατιωτικῆς πειθαρχίας. Ὁ Ἀγαμέμνων ἐνίοτε παροτρύνει εἰς μάχην τοὺς ἀρχηγούς οὐχὶ διατάττων, ἀλλὰ ἐπιπλήτων καὶ σκώπτων αὐτούς (Ἰλ. Δ. 338. κλ. 368 κλ.). Κατὰ ταῦτα δὲν ἀνευρίσκεται ἐν ταῖς ὀμηρικαῖς τῶν μαχῶν περιγραφαῖς οὐδεμία τάξις καὶ στρατηγία τακτικῶς εἰς πειθαρχίαν ἐξησκημένου στρατοῦ. Ἐκάστος ἀρχηγὸς ἐνεργεῖ δι' ἑαυτὸν μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἀσχετῶς πρὸς τὰς κινήσεις τῶν ἐπιλοίπων, ἐκτὸς ὅταν αὐταὶ χορηγῶσιν εὐκαιρίαν πρὸς ἰσχυρὰν προσβολήν, ἢ ὅτε στενοχωρημένος καλεῖ τὴν βοήθειαν ἄλλων συνδεομένων αὐτῷ διὰ τοῦ κοινῆς αἰσθήματος τῆς ἐν τοῖς ὄπλοις ἀδελφότητος. Τὸ ἐπὶ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων χωρίζον τοὺς εὐγενεῖς ἢ ἀριστήκας ἀπὸ τοῦ πλήθους μέγα χάσμα φαίνεται ἐνυπάρχον ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς πράγμασιν, ὅπως καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς. Καὶ ὁ μὲν εὐγενὴς ἐξέχει διὰ τῆς ὑπερόχου δεξιότητος καὶ γενναιοψυχίας εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλων αὐτοῦ, ὅπερ ἦν,

δ πιθανῶς οφείλονται κατὰ μέγα μέρος αἱ κατακτήσεις αὐτῶν), καὶ τῶν Δωριέων, παρ' οἷς τούτοις ἡ πολεμικὴ ἀρχαιότατα ἐσυστηματοποιήθη. Ἡ διάκρισις ὀπλιτῶν καὶ ἐλαφρῶν πεζῶν στρατιωτῶν ἐγεννήθη, ὡς εἶδος, ἐν ἀρχῇ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, μὴ δυνάμενων τῶν πενεστέρων τάξεων τοῦ λαοῦ πορίσασθαι τέλειον ὀπλισμὸν καὶ ἰσότημον πρὸς τὸν τῶν κρειττόνων αὐτῶν. Πολιτικοὶ λόγοι συνετέλεσαν νὰ καταστήσωσι τὴν διάκρισιν ταύτην ἐμφανεστέρην καὶ συστηματικωτέραν. Τὸ σύστημα τῶν στρατιωτικῶν γενῶν ἦν ὄντως ἄγνωστον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, εἰ καὶ ὑπῆρχε τι ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους, ὅτε οἱ εὐπατρίδαι καὶ οἱ μᾶλλον ἀμέσως ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενοι καὶ αὐτοῖς ἀκολουθοῦντες, ἔχοντες πλείονα ἄνεσιν πρὸς σπουδὴν ἐπιδεξίῳ χρήσεως τῶν ὄπλων, καὶ μείζονα εὐπορίαν εἰς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐχωρίζοντο κατὰ τοῦτο ἐπαισθητῶς ἀπὸ τῶν ὑποδεεστέρων τάξεων, ἐν ᾧ καὶ ἄλλως διὰ τῆς στρατιωτικῆς ὑπεροχῆς ἐξησφαλιζέτο κυριώτερον παντὸς ἄλλου τρόπου ἢ πολιτικῆ ὑπεροχῆ· ὅθεν, ἅμα συσταθείσης τῆς διακρίσεως τῶν εὐγενῶν (τῆς προνομιοῦχου τάξεως) καὶ τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ (τοῦ δήμου), οἱ πρῶτοι ἠγωνίζοντο ἵνα ἐμποδίσωσι τοὺς δευτέρους τοῦ νὰ ἐξομοιωθῶσιν αὐτοῖς κατὰ τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν δύναμιν· ὅθεν ἡ χρῆσις τῆς τῶν ὀπλιτῶν πανοπλίας διατηρήθη μόνον εἰς αὐτούς· ὅτε δὲ ἐν κρίσιμοις καιροῖς ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖον τοῦ νὰ διαπιστευθῶσι καὶ εἰς τὸν δῆμον τὴν χρῆσιν πλήρους ὀπλισμοῦ, ἐπηκολούθει πολλάκις ἐπανάστασις, ὡς συνέβη τοῦτο ἐν μέρει ἐν Μιτυληνῇ, ὅτε ὁ Σάλαπιος ὤπλισεν οὕτω τὸν δῆμον « πρῶτερον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξίων τοῖς Ἀθηναίοις » (Θουκυδ. Γ'. 27). Ἀλλ' ἐν ταῖς δημοκρατικαῖς ἢ διακρίσις αὕτη, καθόσον ἀφορᾷ τὰ εἶδη τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐξήρητο ἀπλῶς ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἥττονος ἰκανότητος τῶν πολιτῶν εἰς προμήθειαν ὄπλων. Ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πολιτεαῖς οἱ ἐλεύθεροι, δηλ. οἱ πολῖται, ἦσαν ὑπόχροιοι νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὄπλα ἐπρομηθεύοντο, καὶ ἐξήσκαοντο εἰς τὰ στρατιωτικά, κατὰ τὸ εἶδος. Ἡ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπαρχῆς διαρκῶν στρατῶν ἦν ἀλλοτρία τῶν ἑλληνικῶν ἔθων, καὶ ἤθελεν εἶναι, ὑπάρχουσα, ἐπικινδυνος εἰς τὰς ἐλευθερίας τῶν διαφόρων πολιτειῶν, εἰ καὶ φαίνεται ὡς τοιοῦτόν τι σῶμα οἱ σωματοφύλακες τῶν τυράννων, μισθοφόροι συνήθως ὄντες. Οἱ μισθοφόροι Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου ἀπετέλουν μέγαν στρατόν. Ἔνεκα δὲ τῆς συνεχείας τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν, ἐν αἷς ἐπηρεχολοῦντο οἱ στρατοὶ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα καὶ τῶν διάδοχων αὐτῶν, κατέστησαν ἔργω διαρκεῖς στρατοί. Οἱ χίλιοι λογάδες ἐν Ἀργεῖ (Θουκ. Ε'. 67) καὶ ὁ ἱερὸς λόχος ἐν Θήβαις (Πλούτ. *Πελοπ.*

Α. 48. Κ. F. Hermann, *Griech Staatsalterth* §. 181. σημ. 2) δὲν ἦσαν ἰκανῶς πολυάριθμοι, ὥστε νὰ ὀνομασθῶσι στρατοί. Ἡ ὑπηρεσία τῶν μισθοφόρων στρατευμάτων ἠδύνατο νὰ ἐπαγάγη τὴν χρῆσιν μονίμων στρατῶν, ἐὰν ἡ χρῆσις τοιούτων οὐκ ἦν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς παρακμῆς τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν, ὅτε αὐταὶ αἱ περιστάσεις, αἰτινες ὑπηγόρευον τὴν χρῆσιν αὐτῶν καθίστων καὶ ἀδύνατον τὸν προσπορισμὸν τῶν εἰς διατήρησιν αὐτῶν δεόντων χρημάτων ἐν καιρῷ, καθ' ὃν δὲν ἦσαν οἱ τοιοῦτοι μισθοφόροι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖοι. Ἀλλ' ὅμως κατὰ μέρος σῶματα μισθοφόρα ἠδύνατο νὰ διατηρῶνται τακτικῶς, ὡς ἐν Ἀθήναις οἱ Σκίθαι τοξόται. Τοῖς δούλοις σπανίως διεπιστεύοντο ὄπλα, ὡσάκις δὲ τοῦτο ἐποίουν, ἀπληθεύερον συνήθως αὐτούς. Ὅθεν τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα ἦσαν ἐθνικὰ· ὁμοιᾶντα μᾶλλον ταῖς ἐθνοφυλακαῖς ἢ τοῖς τακτικοῖς στρατοῖς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἐν πάσαις ταῖς ἑλληνίσιν πόλεσι, κατὰ τε τοὺς ἀρχαιστάτους καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὁ καθόλου τύπος τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν διοργανώσεως, ἦν ἡ *φάλαγξ*, τουτέστι σῶμα στρατιωτῶν συμπεπυκνωμένων καὶ φερόντων ὡς κύριον ὄπλον μακρὰς λόγχας· ὁ τύπος δ' οὗτος ἐτηρεῖτο αὐστηρότερον παρὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς Σπαρτιαταῖς. Τὴν δύναμιν τῆς πολεμικῆς αὐτῶν φάλαγγος ἀπετέλουν οἱ ὀπλίται. Τὸ ἱππικόν, ὑποδεέστερον τούτων ὄν ἀεὶ, δὲν ἐθεωρεῖτο τόσον σπουδαῖον (Ξενοφ. *Ἑλλην.* ΣΤ'. 4. 10). Μόνοι τῶν Ἑλλήνων οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ Βοιωτοὶ διεκρίνοντο τῷ ὄντι διὰ τὸ ἱππικὸν αὐτῶν· οὐδεμία σχεδὸν ἄλλη πολιτεία εἶχε χώραν ἐπιτηδεῖαν πρὸς τοὺς ἐλιγμούς τοῦ ἱππικοῦ.

Ὁ σπαρτιατικὸς στρατὸς, ὡς περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Ξενοφάντος, ἦν πιθανῶς κατὰ τὰ κυριώτερα ὁ αὐτὸς τῷ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου. Οἱ νόμοι τοῦ νομοθέτου τούτου μετεποίησαν τοὺς Σπαρτιατάς πολιτάς εἰς εἶδος στρατιωτικῆς ἀδελφότητος· ἡ μόνη σχεδὸν ἐπασχόλησις αὐτῶν ἦσαν αἱ πολεμικαὶ καὶ ἀθλητικαὶ ἀσκήσεις. Ὅλος τοῦ Σπαρτιατοῦ ὁ βίος ἦν ἡ παρασκευὴ πρὸς πόλεμον, ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ· ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ἦν ἡ ἀπαράμιλλος ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὑπεροχὴ τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν, τὴν ἀκρίβειαν καὶ εὐκολίαν, δι' ὧν ἐξετέλουν τοὺς στρατιωτικοὺς αὐτῶν ἐλιγμούς, καὶ ἡ δεξιότης καὶ ἰκανότης εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὄπλων αὐτῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, παραβαλλόμενοι πρὸς αὐτούς, ἐφαίνοντο οἷον νεοσύλληκτοι (αὐτοσχεδίασται τῶν στρατιωτικῶν, Ξενοφ. *Μακεδ. πολιτεία* Η'. 6, Πλουτάρ. *Πελοπιδ.* 23). Οἱ ὀπλίται τοῦ σπαρτιατικοῦ στρατοῦ ἦσαν γνήσιοι Σπαρτιαταὶ πολῖται καὶ ἐν μέρει περι-

οικοι (Θουκ. Δ. Η, παράβλ. Grote, *Hist. of. Greece*, vol. ii p. 493) Κατὰ νεωτέρους χρόνους, καθόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν Σπαρτιατῶν ἠλαττοῦτο, οἱ περίοικοι συνίστων τὸ πλεῖστον τῶν ὀπλιτῶν, τοῦτο δὲ καθίστησι ματαίαν πᾶσαν ἀπόπειραν συνδυασμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαίρεσεων τοῦ στρατοῦ πρὸς τὰς πολιτικὰς διαίρεσεις τῶν Σπαρτιατῶν πολιτῶν. Πᾶς Σπαρτιάτης πολίτης ὑπέκειτο εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν (ἦν ἐμφρουρος) ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἐξήκοστοῦ· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες ὑπεβάλλοντο ἐνίοτε εἰς ὑπηρεσίας ἤττον τραχείας, ὡς π. χ. ἐν Μαντινείᾳ οὗτοι ἦσαν διωρισμένοι νὰ φυλάττωσι τὰ σκεύη (Θουκ. Ε. 72). Προκειμένης στρατείας, οἱ βασιλεῖς πρότερον, ὕστερον δὲ οἱ ἔφοροι ἐπροκήρυττον καὶ προσδιώριζον τὴν ἡλικίαν τῶν μελλόντων νὰ ἐκστρατεύωσι (προκηρύττουσι τὰ ἔτη, εἰς ἃ δεῖ στρατεύεσθαι Ξενοφ. *Λακεδ. πολιτ.* ΙΑ. 2), ὡς π. χ. πάντες οἱ πολῖται οἱ μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἐτῶν γεγονότες, ἢ εἴκοσι καὶ τριάκοντα πέντε (τὰ δέκα ἀφ' ἧβης, τὰ πεντεκίδεκα ἀφ' ἧβης κτλ.). Ἐν ταῖς μάχαις ἐτάττοντο κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν οἱ στρατιῶται, οὕτως ὥστε πρὸς τὰς εἰδικὰς πολεμικὰς ὑπηρεσίας νὰ καλῶνται οἱ ἔχοντες ὠρισμένην ἡλικίαν καὶ κατάλληλοι εἰς ταύτας νομιζόμενοι (Ξενοφ. *Ἑλλ. Δ.* 4. 46, 5. 45. 46). Ἐν τινι περιστάσει, ὅτε πιθανὸν δὲν ὑπῆρχεν ἱκανὸς καιρὸς πρὸς συλλογὴν τῶν περιόικων, προσελήθησαν ἐπὶ στρατείας πάντες οἱ ἐμφρουροὶ πολῖται (Θουκ. Ε. 64). Αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ διαίρεσεις τῶν Σπαρτιατῶν εἰσιν ἀναμειγμένα οὕτως, ὥστε δὲν ὑπάρχει εὐκόλος ἡ διάκρισις αὐτῶν· ὅλος ὁ βίος τοῦ Σπαρτιάτου διηγύετο ὡς ἐν στρατοπέδῳ· οἱ πολῖται συνέτρωγον ἐν συσσιτίοις, καὶ ἐκοιμῶντο εἰς εἶδος στρατώνων. Φαίνεται ἐκ τοῦ Ξενοφώντος (*Λακεδ. πολιτ.* 41) ἔτι πάντες οἱ ἔχοντες τὴν πολεμικὴν ἡλικίαν πολῖται διηροῦντο εἰς ἑξ. πολιτικὰς μόρας, ὧν ἐκάστη εἶχε πολέμαρχον ἓνα, καὶ διηρεῖτο εἰς τέσσαρας λόχους, ἕκαστος λόχος διωκεῖτο ὑπὸ λοχαγοῦ, ὑποδιηρεῖτο δὲ εἰς δύο πεντηκοστίας, ἐκάστη πεντηκοστὴ εἶχεν ἓνα πεντηκοστῆρα καὶ ὑποδιηρεῖτο εἰς ἐνωμοτίας δύο, οὕτως ὀνομασθείσας, διότι οἱ συγκροτοῦντες αὐτὰς συνεδέοντο διὰ κοινῆς ὀρκου (τάξις τις διὰ σφαγίων ἐνωμοτος, Ἡσυχ. ἐν λ.). Αὐταὶ δὲν ἦσαν ἀπλῶς διαίρεσεις τοῦ στρατοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ εὐρισκομένου, ἀλλ' ἅπαντες οἱ πολῖται ἀπετέλουν αἱ στρατὸν, καὶ ἦσαν ἐκστρατοπεδευμένοι πάντες ἐν Σπάρτῃ, μέρος δὲ αὐτῶν ἀπεστέλλετο ἐπὶ στρατείας. Ὁ Ἡρόδοτος (Α'. 65) μνημονεύει ἐνωμοτιῶν τριηκάδων καὶ συσσιτίων ὡς στρατιωτικῶν διαίρεσεων, καὶ ἐκ τοῦ Ἡλουτάρχου (*Λακόν. 12*) μανθάνομεν ὅτι τῶν συσσιτίων προΐσαν

το πολέμαρχοι. Ὅτε μέρος τῶν πολιτῶν ἐξεπέμπετο ἐπὶ στρατείας, ὁ συγκροτούμενος παρ' αὐτῶν στρατὸς συνέκειτο ἐκ διαίρεσεων ἀντιστοιχοῦσων πρὸς τὰς διαίρεσεις τῆς ὅλης στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐν Σπάρτῃ, δηλ. πάντων τῶν ἐμφρουρῶν πολιτῶν, αἵτινες ὀνομάζοντο τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι. Ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω, ὁ ἐκπεμπόμενος στρατὸς συνέκειτο ἐκ πολιτῶν ὠρισμένης ἡλικίας ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὴν ἐκστρατείαν στρατιωτῶν, ὡς, ὡς ἐντεῦθεν συνάγεται, πᾶσα ἐνωμοτία τοῦ γενικοῦ στρατοῦ ἐξέπεμπε ἀνάλογον ἀριθμὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς· οἱ ἐκπεμπόμενοι δὲ οὗτοι (μετὰ τινων περιόικων) ἀπετέλουν ἐνωμοτίαν τοῦ ἐκστρατεύοντος στρατοῦ· τὰ δὲ ἀποσπάσματα τῶν ἐνωμοτιῶν τούτων, τὰ συνιστῶντα μίαν μόραν τοῦ ὅλου σώματος τῶν πολιτῶν, συνίσταν (ὡς εἰκάζεται) καὶ μίαν μόραν τοῦ ἐν ὑπηρεσίᾳ στρατοῦ. Πάνθ' ὅσα γινώσκωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας περὶ τῶν σπαρτιατικῶν στρατιωτικῶν ἔργων ἐνδεικνύουσιν ὅτι οἱ ὀπλιταὶ ὑπηρετοῦντες περιόικοι ἀπετέλουν ὀλοκληρικὸν μέρος τῶν διαφόρων διαίρεσεων, αἷς προσηρτῶντο· ὥστε πᾶσα ἐνωμοτία, πεντηκοστὴς κτλ. ἐν πολέμῳ περιελάμβανε πάντως καὶ ἀριθμὸν τινα στρατιωτῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦσας μείζονας διαίρεσεις τοῦ ὅλου σώματος τῶν ἐμφρουρῶν πολιτῶν. Ὁ Thirlwall (*Hist. of Greece*, vol. i. app. ii) ποιεῖται λόγον περὶ 30 οἰκῶν ἐκπροσωπουμένων ἐν τῷ στρατῷ ὑπὸ τριάκοντα στρατιωτῶν, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν συμφωνεῖ παντάπασιν πρὸς ἃς ἔχομεν μαρτυρίας. Ὑποτιθέμενος ὅτι ὁ οἶκος συνίστατο ἐκ πατρὸς καὶ τριῶν υἱῶν, ἂν οἱ μὲν υἱοὶ ἦσαν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι ἔτη γεγονότες, ὁ δὲ πατὴρ οὐχὶ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα, οἱ πάντες ἤθελον εἶναι ἐμφρουροὶ, ὑποκείμενοι νὰ προσκαλῶνται ἐκάστοτε εἰς ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ κατὰ τὰ προκηρυττόμενα ὑπὸ τῶν ἐφόρων ὄρια τῆς ἡλικίας, εἷς, δύο, τρεῖς ἢ πάντες ἠδύναντο συγχρόνως νὰ προσκληθῶσιν εἰς ἐνεργεῖαν. Ἡ δύναμις μιᾶς μόρας ἐν ἐνεργείᾳ οὐκ ἦν πάντοτε ἡ αὐτῆ, ἀλλὰ διέφερε κατὰ τὰς περιστάσεις. Κρίνοντες ἐκ τοῦ ὀνόματος πεντηκοστὴς, ἐξάγομεν ὅτι ὁ τακτικὸς ἀριθμὸς μιᾶς μόρας ἤθελεν εἶναι 400 ἄνδρες· εἰς διαφόρους περιστάσεις μνημονεύονται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μόραν 500, 600, καὶ 900 ἄνδρες (Πλούτ. ἐν *Πελοπ.* 46, Ξεν. *Ἑλλ. Δ.* 5, 41, 4. 12, σχολιαστ. Θουκ. Ε. 66, Διόδ. ΙΕ'. 32 κλ., Muller, *Dor.* iii. 12. § 2. σημ. t.). Ὅτι αἱ παραλλαγαὶ αὗται προήρχοντο ἐκ τῶν μεταβολῶν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σπαρτιατῶν πολιτῶν (Haase in *Ersch and Gruber's Encyclopaedie*, art. Phalanx) ἐστὶν ὑπόθεσις, ἧτις δὲν λαμβάνει πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀναλογίαν τῶν εἰς ὑπηρεσίαν προσκαλουμένων πολιτῶν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν στρατῷ περιόικων (ἐκ τῶν 292 εἰς Σφακτηρίαν παραδοθέντων ὀπλι-

τῶν 120 ἦσαν Σπαρτιῶται, Θουκ. Δ'. 38. Εἰς τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην οἱ ἡμίσεις τῶν ὀπλιτῶν τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν Σπαρτιῶται). Ἐν πολέμῳ ἐκάστη μόρα πεζῶν ἐβοηθεῖτο ὑπὸ μόρας ἵππικου, συνισταμένης τὸ πλεῖστον ἐξ ἑκατὸν ἵππέων, καὶ διοικουμένης ὑφ' ἐνὸς ἵππαρχοῦ (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. 4. 10, 5. 42). ὁ Πλούταρχος (Λυκοῦργ. 23) μνημονεύει οὐλαμοῦ ἐκ 50 ἵππέων, ὅπερ δυνατόν νὰ ἦν ἡ αὐτὴ διαίρεσις. Δὲν ὑπάρχει εὐκόλον ὅμως νὰ ἐννοήσωμεν κατὰ ποῖον τρόπον τὸ ἵππικὸν ἠδύνατο οὕτω νὰ ἀναλογισθῆ, ἢ πῶς ἐκάστη μόρα ἵππικου ἠδύνατο νὰ « ἀνῆκεν εἰς μόραν πεζικοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχη στενωῶς πρὸς αὐτὴν συνδεδεμένη » (ὡς λέγει ὁ Muller). Τὸ ἵππικὸν φαίνεται ὅτι μετεχειρίζοντο μόνον εἰς ὑπεράσπισιν τῶν πλευρῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ ὡς ἤκιστα σπουδαῖον ἐθεώρουν αὐτό. Οἱ μνημονεύμενοι ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (H. 124) 300 ἵππεῖς ἀπατέλουν εἰδος σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἦσαν οἱ λογάδες τῶν νέων στρατιωτῶν· οὗτοι δὲ ἐμάχοντο πεζοί, καίπερ ἵππεῖς λεγόμενοι (Ξενοφ. πολιτ. Λακεδ. Δ'. 3).

Ὁ Θουκυδίδης, ἱστορῶν τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (Ε. 68), λέγει ὅτι ὁ στρατὸς τῶν Λακεδαιμονίων διηρεῖτο εἰς ἑπτὰ λόχους, ἕκαστος δὲ λόχος εἶχε τέσσαρας πεντηκοστίας, καὶ ἐν ἐκάστῃ πεντηκοστίᾳ ἦσαν ἐνωμοτίαι τέσσαρες· ὥστε ὁ λόχος ἐνταυθα ἐστὶ σῶμα ἐκ πεντακοσίων δώδεκα ἀνδρῶν ὑφ' ἐνὸς πολεμάρχου διοικουμένων· γίνεται οὖν δῆλον ἐκ τούτου ὅτι ὁ λόχος τοῦ Θουκυδίδου ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν μόραν τοῦ Ξενοφῶντος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρὰ Θουκυδίδῃ πεντηκοστὶς περιεῖχε τέσσαρας ἐνωμοτίας ἀντὶ δύο, καὶ ἐπειδὴ ἐτέθησαν τέσσαρες πεντηκοστύες εἰς τὴν αὐτὴν μόραν, ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὠνόμασεν ἐκ τούτου τὴν μοῖραν ταύτην λόχον, ὡς οὖσαν ἀμέσως μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, εἰ καὶ ἦν αὖση καθ' αὐτὸ μόρα διοικουμένη ὑπὸ πολεμάρχου (Thirlwall ἀνωτ. p. 443. ἀκολουθεῖ.)

Π α ρ α τ ῆ ρ η σ ι ς.

Ὁ Ἀπόμαχος, σύγγραμμα περιοδικόν, κυρίως στρατιωτικόν, δὲν ἀναμίγνυται εἰς ζητήματα πολιτικά, καὶ ἀκολουθεῖ ἰδίαν πορείαν ὡς διαλαμβάνει ἡ ἀγγελία αὐτοῦ. Καὶ ὅμως εἰς τὸ ἐνδέκατον τεῦχος αὐτοῦ, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, ἐδημοσιεύθη, κατὰ παραδρομὴν, ἄφρον τι ὠρισμένον δι' ἄλλην ἐφημερίδα.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

Ι. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ Ἰπομνηστὴς.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Στρατιωτικὸν σύστημα τῆς Ρωσίας. — Περὶ τινῶν ἔργων κολοσιῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. — Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸ 1459 ἔτος. — Περὶ στρατοῦ, ἄρθρον ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλλ. Αρχαιολογίας. — Ὁ ἱππότης τοῦ Εὐρθροῦ Οἴκου, μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμά (Παράρτημα).

ΑΓΓΕΛΙΑ

Εἰδοποιῶνται οἱ συνδρομηταὶ ἡμῶν, ὅτι ἐνῶ γύξησε τὸ φυλλάδιον καθ' ἡμῖς τυπογραφικὸν φύλλον, ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτή.

Τὰ ἔξοδα ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λογίζονται εἰς βάρος τῶν συνδρομητῶν.

Ἡ συνδρομὴ τοῦ νέου ἔτους ἄρχεται ἀπὸ τὸ φυλλάδιον τοῦτο καὶ εἶναι ἑτησίᾳ διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως.

Ὅστις ἐν τῇ πατριωτικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι προσφέρει πλεον τῶν 50 δραχμῶν ἑκτακτον δωρεάν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, θέλει κηρύττεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀπομάχου ὡς εὐεργέτης.

Ὅσακις ἀλλάσουν τόπον διαμονῆς οἱ συνδρομηταὶ δηλοποιουσιν ἀρμοδίως τοῦτο πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀπομάχου.

Ὅστις καταγράψει δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φυλλάδιον δωρεάν.
